

Právní úprava podle českého trestního zákona

- České zákony neznají pojem „korupce“
- Trestní zákon vymezuje „úplatkářství“
 - Přijímání úplatku (§160)
 - Podplácení (tj. „nabízení úplatku“) (§161)
 - Nepřímé úplatkářství (§162)
- Klíčové definice:
 - Úplatek (§162a) – od 1999
 - Obstarávání věcí veřejného zájmu (§162a) – od 2004
 - Veřejný činitel (§89 odst.9; §162a) – od 1999

Co je úplatek?

- „Neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok“
 - Tj. poskytnutí peněz, jiných movitých věcí, protislužby ... aktuální nebo přislíbené do budoucna
- Výše poskytnuté výhody
 - NENÍ rozhodující kritérium (úplatek je poskytnutí výhody jakékoli hodnoty)
 - JE jedním z kritérií pro určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, tj. jedno ze tří hlavních zákonných kritérií výše a druhu trestu; naplnění kvalifikované skutkové podstaty

Pojem obstarávání veřejného zájmu

- Každá činnost, která souvisí s plněním společensky významných úkolů
 - Rozhodování orgánů státní moci
 - Zachovávání povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají
 - Ústavní soud: i soukromoprávní činnost, mající souvislost s obstaráváním věcí veřejného zájmu

Kdo je veřejný činitel?

- Může, ale nemusí figurovat v případech úplatkářství (esenciální je obstarávání věcí obecného zájmu)
- Závazná definice veřejného činitele v § 89 odst. 9 TZ
 - Volený funkcionář nebo odpovědný pracovník justice a veřejné správy, ozbrojených sborů (znak plnění úkolů společnosti a státu, používání pravomoci)
 - Výslovně jmenované funkce (strážce, soukromí exekutoři)
 - Zahraniční osoby v postavení veřejného činitele podle zahraničního práva, § 162a odst. 2
 - NEJSOU jimi zaměstnanci orgánů veřejných organizací (pošta, dopravní podnik), profesních samospráv

Tři skutkové podstaty úplatkářství v trestním zákoně

- Přijímání úplatku (§ 160 TZ)
 - Pachatel žádá, přijme nebo si dá slíbit úplatek v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu
- Podplácení (§ 161 TZ)
 - Pachatel poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu
- Nepřímé úplatkářství (162 TZ)
 - Postihuje prostředníky
- Institut účinné lítosti (§ 163 TZ)
 - Bezodkladné, kvalifikované, dobrovolné přiznání
- Neoznámení ani nepřekazení není trestným činem

Další „korupční“ trestné činy

- Zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158 TZ)
- Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (§ 159 TZ)
- Poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§ 257a TZ)
- Neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 178 TZ)
- Různé skutkové podstaty trestných činů v rámci ochrany různých typů procesů před korupcí
- Trestné činy proti majetku
- Trestné činy hospodářské
 - Nekalá soutěž

Protikorupční nástroje - národní

**Boj s korupcí: předpoklady,
strategie, nástroje**

Podmínky napomáhající výskytu korupce ve veřejné správě

- Chybějící (nedostatečná) veřejná kontrola
- Nepřehledná a složitá pravidla a mocenský monopol
- Nekontrolovatelná diskrece na straně veřejných činitelů

- $K = M + D - VK$

Kde se korupci nedaří?

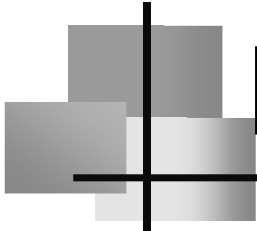
- V prostředích, která charakterizují:
 - Otevřená demokratická kultura
 - Otevřená soutěž
 - Jasná a předvídatelná pravidla
 - Rozvinuté kontrolní mechanismy
 - Bezproblémový přístup k informacím

Nepomůže morální odsuzování fenoménu korupce – je třeba hledat konkrétní metody omezování mocenského monopolu, přesného definování prostoru pro správné uvážení a zvyšování transparentnosti.

Obecné předpoklady úspěšné protikorupční politiky

- Základní demokratické instituty
- Významná role médií a odpovídající právní rámec:
 - Svoboda projevu
 - Svobodný přístup k informacím
- Občanská společnost

Pilíře protikorupční strategie

- Protikorupční strategie = souhrn konkrétních nástrojů
 - „Souhrn nástrojů a procesů, které umožňují dostat se z jednoho bodu korupční rovnováhy do jiného rovnovážného bodu s nižším rozsahem korupce“
- Tři základní pilíře:
 - I. Identifikace projevů a analýza příčin korupčního jednání
 - II. Identifikace účinných preventivních i represivních protikorupčních nástrojů a jejich zavádění do praxe
 - III. Vyhodnocování účinnosti protikorupční strategie a zajištění její udržitelnosti

Výskyt korupce v rámci jednotlivých správních činností a indikátory korupce

- Tři typy správních činností:
 - Vrchnostenská činnost veřejné správy
 - Poskytování veřejných služeb a rozdělování veřejných statků veřejnou správou
 - Vystupování veřejné správy jako soukromého subjektu

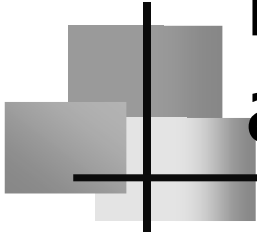
Korupce ve vrchnostenské činnosti veřejné správy

- Cíle korupce
 - urychlení rozhodnutí
 - vydání rozhodnutí ve prospěch korumpujícího (vyhýbání se povinnosti)
- Příčiny korupce
 - průtahy v řízeních
 - nadměrná regulace
 - neúčinná kontrola (přímá, nepřímá – soudní)
 - platy, etický kodex

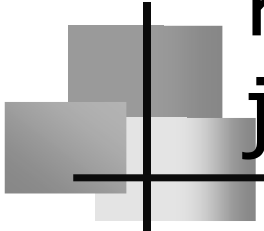
Korupce při poskytování veřejných služeb a rozdělování veřejných statků - 1

- Cíle korupce
 - získání omezeného veřejného statku nebo služby (byty, školy, lékařská péče)
- Příčiny korupce
 - chybějící standardy poskytování služeb
 - neúčinná kontrola jejich dodržování
 - platy, „chudé stranické pokladny“, etický kodex

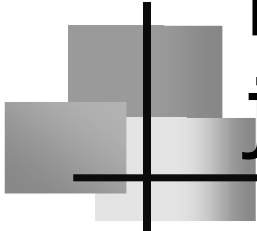
Korupce při poskytování veřejných služeb a rozdělování veřejných statků - 2

- Indikátory korupce
 - službu získá osoba nemající na ni za daných podmínek nárok
 - rozhodující osoba si „žije nad poměry“
 - jednání ve střetu zájmů, zaměstnávání osob

Korupce při vystupování veřejné správy jako soukromého subjektu - 1

- Cíle korupce
 - Získání majetkového prospěchu na úkor státu (jiného veřejného subjektu) – excesivní zisk / úspora
- Příčiny korupce
 - pravidla zadávání veřejných zakázek
 - neúčinná kontrola jejich dodržování
 - platy, „chudé stranické pokladny“, etický kodex

Korupce při vystupování veřejné správy jako soukromého subjektu - 2

- Indikátory korupce
 - nákup a prodej zboží a služeb za podmínek zjevně nevýhodných
 - stanovení kritérií pro nákup a prodej, které může splnit pouze jeden z uchazečů
 - pletichy při hodnocení nabídek
 - nedodržování podmínek smlouvy
 - rozhodující osoba si „žije nad poměry“
 - jednání ve střetu zájmů, zaměstnávání osob

Protikorupční nástroje

Identifikace účinných preventivních
a represivních protikorupčních nástrojů
a jejich zavádění do korupcí
zasaženého prostředí

Dělení protikorupčních nástrojů

- Preventivní nástroje
 - Pomáhají předcházet výskytu korupce
- Represivní nástroje
 - Výskyt korupce postihují sankcemi
(Pouze teoretické dělení, v praxi se mísí)
- Nástroje legislativního charakteru
 - Opatření, která je nutné přijmout formou zákona
- Nástroje organizačního charakteru
 - Opatření spadající do tzv. interna veřejné správy

Zvyšování transparentnosti veřejné správy

- Transparentnost = průhlednost
 - Průhlednost (čitelnost) rozhodovacích procesů
 - Otevřený a rovný přístup k informacím
 - Zavádění informačních technologií („e-government“)
 - Odbourávání nadbytečné regulace

Přístup k informacím

- Princip publicity veřejné správy
 - Veřejné jsou všechny informace kromě těch, které stanoví zákon (oproti principu diskrétnosti, který platil do r. 1991)
 - Pravým „vlastníkem“ informací, které vytvořily a shromáždily úřady, je občan
 - Žádost o informaci: namísto hledání, o co „opřít“ poskytnutí, pouze ověření, zda existuje důvod k odepření

Základní prvky svobodného přístupu k informacím - 1

- Oprávněný žadatel
 - Každý občan ČR
 - Cizinec

- Důvod žádosti
 - Nelze zkoumat důvody, které k žádosti vedou

Hlavní důvody pro odepření informací

- Ochrana osobních údajů
- Ochrana utajovaných skutečností
- Ochrana obchodního tajemství

- Informace „v řízení“ (v procesu)
 - Informace vnitřní, teprve vznikající, nové („nehotové“)

Ochrana osobních údajů

- Osobní údaj
 - Spojení identifikace osoby a nějakého údaje o ní
- Výjimky
 - Osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné anebo úřední činnosti, o jeho funkčním nebo pracovním zařazení
 - Údaj, který již byl oprávněně zveřejněn jinou cestou (například politická příslušnost u toho, kdo kandidoval ve volbách, uvedená na volebních lístcích)
 - Dotčená osoba dala k poskytnutí osobních údajů souhlas

Ochrana utajovaných skutečností

- Utajovaná skutečnost
 - Materiální znak (skutečnost, jejíž utajování je žádoucí)
 - Formální znak (uvedená na seznamu – vydáván formou nařízení vlády)

Ochrana obchodního tajemství - 1

- Obchodní tajemství (§ 17 ObchZ)
 - Skutečnosti obchodní, výrobní nebo technické povahy
 - Mají alespoň potenciální hodnotu
 - Nejsou v obchodních kruzích běžně dostupné
 - Podle vůle podnikatele mají být utajeny
 - Podnikatel utajení zajišťuje

Ochrana obchodního tajemství - 2

- Kdy nejde o obchodní tajemství
 - Skutečnosti, které se nevážou k podniku
 - Běžně dostupné informace
 - Dodatečně utajené informace či informace, jejichž utajení podnikatel nezajišťuje
 - Povinně zveřejňované informace (obchodní rejstřík, sbírka listin)
 - Informace týkající se používání veřejných rozpočtů nebo veřejného majetku (veřejné zakázky)

Role informačních technologií v boji proti korupci - 1

- Výhody využívání internetu:
 - Zbavuje veřejné činitele monopolu nad relevantními informacemi → větší průhlednost, méně korupčních příležitostí
 - Elektronické systémy napomáhají zefektivnit kontrolní mechanismy → zvyšují pravděpodobnost odhalení korupčních praktik

Role informačních technologií v boji proti korupci - 2

- Konkrétní využití
 - Boj proti administrativní korupci (zveřejnění pravidel a jedn. rozhodnutí se jmény úředníků)
 - Boj proti zneužívání veřejných zdrojů (lepší monitoring → snižování nákladů)
- Nejde o „všelék“: úspěšné využívání informačních technologií v boji proti korupci je podmíněno dalšími protikorupčními opatřeními

Příklad: systém OPEN (Soul)

- Příklad zapojení informačních technologií, ale:
- IT součástí širší strategie
 - Prevence
 - Odstranění nadbytečné regulace a zjednodušení zbývajících pravidel
 - Rotace úředníků
 - Represe
 - Nulová tolerance ke korupci
 - Transparentnost správního řízení
 - Systém OPEN
 - Partnerství veřejného a soukromého sektoru
 - Občanští ombudsmani
 - Přímý kontakt se starostou

Otázka právní deregulace

- Samotná vysoká míra regulace není příčinou korupce
 - Za předpokladu, že není vnímána nelegitimně – v tom případě vzniká snaha právo obcházet
- Spíše problém kapacity státu efektivně vynucovat stávající míru regulace
 - Vzniká pocit, že obcházení pravidel se vyplácí, protože se neseťkává s příslušnou sankcí
- Deregulace je s to odstranit administrativní korupci, v případě vyšších forem korupce je neúčinná

Kontrola ve veřejné správě

- Klasifikace (druhy) kontroly
 - Kontrola právní přímá
 - vnitřní (orgány či organizační složky v rámci vnitřních vztahů nadřízenosti a podřízenosti)
 - vnější (Veřejný ochránce práv, NKÚ, ÚOHS)
 - Kontrola právní nepřímá (soudy)
 - Kontrola mimoprávní (nestátní subjekty – média, NNO)
 - Kontrola zastupitelskými sbory (politická kontrola – definice veřejného zájmu)

Finanční kontrola ve veřejné správě – 1

- Právní úprava finanční kontroly
 - Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě
 - Účel
 - Vytvořit základ účinného systému finanční kontroly ve veřejné správě; před vstupem do EU takový systém chyběl
 - Vytvořit podmínky pro provádění kontroly využívání prostředků poskytnutých ČR ze zahraničí

Finanční kontrola ve veřejné správě – 2

- Cíle finanční kontroly:
 - Prověřovat dodržování předpisů a opatření při hospodaření s veřejnými prostředky
 - Zajistit ochranu veřejných prostředků (např. i proti korupci)
 - Zajistit informování odpovědných orgánů o nakládání s veřejnými prostředky
 - Zajistit hospodárný, efektivní a účelný výkon veřejné správy
- Odpovědnost za zajištění finanční kontroly v působnosti vedoucího orgánu veřejné správy
 - Klíčová povinnost sledovat a vyhodnocovat výsledky, přijímat opatření k nápravě a systémová opatření

Finanční kontrola ve veřejné správě – 4

- Systémy finanční kontroly
 - Veřejnosprávní kontrola
 - vynakládání veřejných výdajů
 - Vnitřní kontrolní systém
 - uvnitř orgánů veřejné správy
 - Systém finanční kontroly vykonávané podle mezinárodních smluv
 - kontrola zahraničních prostředků mezinárodními organizacemi (EU)

Interní audit

- Pojem
 - Nezávislé a objektivní přezkoumávání a vyhodnocování operací a vnitřního kontrolního systému orgánu veřejné správy, které zjišťuje, zda
 - jsou dodržovány právní předpisy, opatření, postupy
 - jsou včas rozpoznávána rizika a přijímána opatření
 - řídicí kontroly poskytují vedoucímu provozní, finanční a jiné informace
 - kritéria podle § 4 zákona jsou plněna
 - vnitřní kontrolní systém je účinný a reaguje na změny
 - dosahované výsledky signalizují plnění stanovených cílů

Interní audit

- Předpoklady
 - Funkční nezávislost
 - Podřízenost interního auditu
 - Funkčně nezávislý útvar oddělený od řídicích výkonných struktur
 - Nelze jej pověřovat úkoly, které jsou v rozporu s nezávislým plněním jemu stanovených úkolů
 - Objektivita
 - Neomlouvat chyby
 - Nehledat chyby za každou cenu
 - Odbornost
 - Znalost indikátorů korupce

Interní audit

- Členění
 - Finanční
 - Systémový
 - klíčový pro omezování výskytu korupce (měl by se zaměřit na korupční riziko a nástroje, které jej omezují)
 - Výkonnostní
 - také důležitá role (může identifikovat neefektivitu ve fungování organizace a při jejich analýze identifikovat korupční jednání)
- Význam
 - nejen následná identifikace korupčního jednání, ale především kvalitně vybudovaný a ověřovaný vnitřní kontrolní systém – prevence korupce

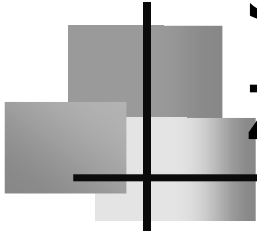

Protikorupční nástroje osobního (služebního) charakteru

- Výběr kandidátů na služební místa v orgánech veřejné správy a jejich kariérní postup
- Systém a výše odměňování zaměstnanců ve veřejné správě
- Etické kodexy
- Systém vzdělávání (obsahující prvky etické výchovy)
- Omezení přijímání darů, úprava střetu zájmů, neslučitelnost funkcí a další služební a post-slужební omezení

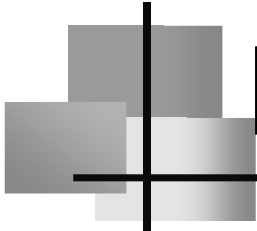
Výběr kandidátů na služební místa v orgánech veřejné správy a jejich kariérní postup

- Předpoklad pro výkon služebních funkcí v orgánech (vyspělých) států: nejen odbornost, rovněž bezúhonnost
- Zvláštní výběrová řízení: součástí posuzování morální způsobilosti plnit svěřené úkoly
- Informace týkající se minulosti kandidáta
- Jasně stanovená kritéria pro kariérní postup (seniorita versus merit)

System a výše odměňování zaměstnanců ve veřejné správě

- Podporují nízké platy státních úředníků korupci?
 - Závěry dostupných studií nejednoznačné – některé vztah mezi nedostatečným platovým ohodnocením státních úředníků a vysokou mírou korupce potvrzují, jiné ne
 - Vysoké platy samy o sobě nic vyřešit nemohou, pokud nejsou doplněny dalšími navazujícími opatřeními (naopak, hrozí vytvoření dalších korupčních příležitostí)

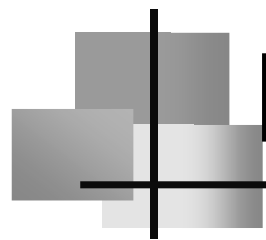
Etické kodexy

- Původ v podnikatelském sektoru; postupné šíření do veřejné sféry
- Růst významu přijímání opatření, která jdou nad rámec pravidel vymahatelných zákonem
 - Od 70. let 20. st. – aféra Watergate
 - aféry přelomu tisíciletí – Enron, Parmalat aj.
 - ČR: státní zástupci, Soudcovská unie ČR

Co je etický kodex?

- Definice:
 - Etický kodex je **interním dokumentem** organizace (systému), který obsahuje definici **cílů, procesů a hodnot**. K jeho plnění se všechny prvky systému **dobrovolně přihlásily**.
- Obvyklá forma přijetí: interní směrnice
- Důležité je zveřejnění kodexu
 - Organizace tím navenek deklaruje vůli dodržovat všechny uvedené závazky

Funkce etického kodexu

- Kultivace prostředí organizace
- Pomáhá vytvářet jednotnou „štábní kulturu“
- Rámec bezpečí
- Součást procesu řízení rizik
- Preventivní působení proti korupci

Jsou etické kodexy užitečné?

- Hlavní výtky kritiků:
 - Neúčinnost
 - Slabá vymahatelnost
 - Formalismus, „prázdná slova“
 - Přílišná obecnost

Etický kodex je tak kvalitní, kolik kvalifikované pozornosti se věnuje jeho vytváření.

Hlavní zásady dobrého etického kodexu

- Srozumitelnost
 - Jasně a srozumitelné formulace, NE právnícký jazyk
- Sdělitelnost
 - Schopnost vysvětlit smysl kodexu
- Specifičnost
 - Kodexy mají být „šity na míru“
- Aktuálnost
 - Systém pravidelných revizí
- Vynutitelnost
 - Stanovení sankcí za jeho porušení

Předmět úpravy etického kodexu

- Vymezení cílů (poslání) organizace
- Postupy vedoucí k naplnění těchto cílů
- Hodnoty sdílené zaměstnanci organizace
- Vědomí organizace o závazcích, které má vůči svým klientům
- Ustanovení týkající se vynutitelnosti kodexu (zvláštní orgán)

Tvorba etického kodexu

- Základní předpoklad vytvoření účinného dokumentu: vnitřní potřeba, ne nařízení zvenku
 - Neodůvodněné sebeuspokojení
 - Sebeobranná reakce
 - Strach ze změn
 - Pesimistický postoj
- Dlouhodobý proces
 - Nalezení šampióna, realizačního týmu
 - Nutné zapojení vedení organizace
- Vedení musí jít příkladem při zavádění a dodržování ustanovení kodexu

Dělení protikorupčních nástrojů

- Preventivní nástroje
- Represivní nástroje
 - Nástroje trestního práva
 - Úprava stížností
 - Protikorupční linky
 - Testy integrity
 - Náhrada škody způsobená nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Nástroje trestního práva - 1

- Tresty
 - Penalizační, ale i preventivní funkce
 - Nejčastěji jsou ukládány podmíněné tresty (přijímání úplatku)

Nástroje trestního práva - 2

- Trestní právo procesní
 - operativně pátrací prostředky
 - předstíraný převod (§ 158c TR)
 - institut agenta (§ 158e TR)
 - Koluzní vazba (obava z maření vyšetřování)
 - Konání hlavního líčení na pracovišti (nevyužívá se)
 - Poskytování informací v rámci trestního procesu
 - Prokazování původu majetku v souvislosti s trestním řízením (Německo)

Úprava stížností - 1

- Působení veřejné správy celou škálou aktů a úkonů (kromě správních rozhodnutí) – mohou být vadné
- Účinný nástroj obrany chybí – existuje pouze vl. vyhláška 150/1958 Ú.l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících (ALE SŘS, „nový“ správní řád)
- Většinové stanovisko: závaznost vyhlášky omezena na orgány veřejné správy

Úprava stížností - 2

- Vyhláška – využitelné zásady
 - Možnost anonymního podání (povinnost prošetřit, pokud důvěryhodné), utajení totožnosti na požádání
 - (Jednotná) evidence stížností
 - Stanovení lhůt a dalších záruk řádného postupu (vč. ochrany stěžovatele)
- Žádoucí norma síly zákona (viz Slovensko 1996) – ČR 1998 neúspěch, ALE nový správní řád od 2006

Protikorupční linky

- **Forma:**
 - Zvláštní telefonní linky
 - e-mailové i korespondenční adresy
- **Účel:**
 - Sbírání podnětů upozorňujících na spáchání trestného činu
- **Reálný dopad v ČR: velice omezený**

Testy integrity

- Cíl
 - Otestovat odolnost veřejného funkcionáře vůči korupčním nabídkám
 - Nejen represivní, ale i preventivní účinek
- Dva typy
 - Ad hoc kontrola majetkových poměrů
 - Předstíraná nabídka úplatku
- Sankce – spíše než trestněprávní, služebněprávní

Náhrada škody

- Ke vzniku odpovědnosti státu za škodu třeba:
 - Protiprávní jednání (nezákonné rozhodnutí, nesprávný úřední postup)
 - Způsobení škody
 - Příčinná souvislost
 - Nepožaduje se zavinění (úmysl, nedbalost); nelze se odpovědnosti zprostit – odpovědnost absolutní
- U rozhodnutí je třeba nejprve vyčerpat opravné prostředky (nikoliv u postupu)
- Pak je možno obrátit se na stát (soud, pokud stát nevyhoví)

3. část

Zvláštní protikorupční
nástroje ve vybraných
činnostech veřejné správy

Přidělování dotací

- Jedna z nejnáchylnějších činností k výskytu korupce
- Kombinace dvou forem rozhodování
 - Rozhodnutí jednotlivce
 - Posouzení skupinou
- Zásadní otázky
 - Kde v celém procesu korupční příležitosti vznikají?
 - Jaké jevy jejich vzniku napomáhají?

Negativní jevy ve fázi žádosti o přidělení dotace

- Např.
 - Nedostatečné vymezení hledisek pro přidělení dotace
 - Osobní vztahy mezi poskytovatelem dotace a zájemcem o dotaci
 - Není stanovena povinnost příjemce dotace prokázat připravenost akce k realizaci

Negativní jevy v procesu rozhodování o přidělení dotací

- Např.
 - Není stanovena jednoznačná odpovědnost za administrativní úkony předcházející vlastnímu rozhodování
 - Vyřazení některých žadatelů z důvodu drobných formálních chyb
 - Není prováděn dostatečný průzkum výsledků dřívějších činností žadatele o dotaci
 - Nedostatečná kvalifikace žadatele o dotaci
 - Nejsou prověřovány údaje uváděné v žádostech o dotaci
 - Nejsou stanovena přesná kritéria hodnocení žádosti o dotaci
 - Nepřehledná smluvní pravidla

Zvláštní protikorupční nástroje

- dotace

- Odstranění uvedených negativ
- Preventivní kontroly zadávacích podmínek
- Bránit vzniku nekonkrétních a všezahrnujících dotačních titulů
- Transparentní a jednoznačná kritéria přidělení dotace, objektivní hodnocení podkladů
- Ze zjištěných nedostatků vyvozovat důsledky, včetně personálních

Přidělování prostředků z EU fondů - obecně

- Prostředky z EU rozdělovány z velké části v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti – její nástroje:
- Strukturální fondy
 - Evropský fond regionálního rozvoje
 - Evropský sociální fond
 - Evropský orientační a záruční fond pro zemědělství
 - Finanční nástroj pro podporu rybolovu
- Fond soudržnosti
- Iniciativy společenství
 - rovněž 4, průřezové zaměření (problémy většiny / všech členských států)

Přidělování prostředků z EU fondů - ČR

- Systém distribuce prostředků složitý
- Na vrcholu Rámec podpory Společenství
 - Vymezuje prioritní cíle a oblasti podpory plynoucí ze strukt. fondů
 - Charakter smlouvy ČR-EK
 - Podkladem Národní rozvojový plán
- Rozvojová strategie (RPS) plněna 5 operačními programy
 - Průmysl a podnikání
 - Infrastruktura
 - Rozvoj lidských zdrojů
 - Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství
 - Společný regionální rozvojový program

Národní strategie proti podvodným jednáním

- Základním dokumentem pro minimalizaci podvodů: Národní strategie (NSZ 2004)
- Strategie prevence a postihu podvodných jednání útočících na prostředky EU - prvky:
 - Legislativní opatření
 - Operativní spolupráce
 - Meziinstitucionální přístup
 - Rozšíření trestní justiční dimenze
- OLAF, AFCOS

OLAF (European Anti-Fraud Office)

- Předchůdce – UCLAF, vznik: 1999
- Správněprávní vyšetřovací pravomoci (ne trestněprávní)
 - Právo požadovat od kohokoliv informace
 - Přístup k dokumentům, bankovním účtům
- Kontaktním bodem pro spolupráci s OLAF: NSZ (od 2000)

AFCOS (Anti-Fraud Coordination Structure) - 1

- Struktura, jejímiž účastníky na národní úrovni jsou vybrané úřady veřejné správy
- Centrálním a koordinačním bodem AFCOS je NSZ
- AFCOS orgánem, který
 - koordinuje postupy při prevenci a vyšetřování nesrovnalostí
 - zajišťuje spolupráci s OLAF a jeho partnery
 - komunikuje s OLAF a jeho partnery při hlášení nesrovnalostí a při výměně informací

AFCOS (Anti-Fraud Coordination Structure) - 2

- Hlavní zásady činnosti AFCOS uvnitř ČR
 - koordinační úloha NSZ
 - relativně nezávislé postavení AFCOS
 - dobrovolná smluvní spolupráce všech zúčastněných
 - společný výbor všech zúčastněných
 - respektování vnitrostátního práva
 - vytvoření informační sítě umožňující
 - přehled o nesrovnalostech
 - výměnu informací
 - jednotný přístup českých orgánů k OLAF

AFCOS (Anti-Fraud Coordination Structure) - 3

- Zásady AFCOS ve vztahu k OLAF
 - Existence jediného kontaktního bodu pro řešení nesrovnalostí
 - Dobrovolná spolupráce v oblasti výměny informací
 - Navázání osobních kontaktů
 - Centralizovaná příprava v oblasti ochrany finančních zájmů ES

4. část

Mezinárodní protikorupční nástroje

Mezinárodní protikorupční nástroje

- Mezinárodní organizace a právní instrumenty přijaté v jejich rámci
 - OSN
 - Rada Evropy
 - OECD
 - Evropská unie
 - Ostatní mezinárodní organizace

Korupce: nadnárodní problém

- Zasahuje řadu oblastí
 - Uplácení vládních úředníků nadnárodními korporacemi
 - Obchod se zbraněmi
 - Obchod s lidmi
 - ...
- Pestrá škála nástrojů
 - Mezinárodní smlouvy
 - Mezinárodní organizace
 - Programové dokumenty (akční plány)
 - Neformální spolupráce zemí v různých oblastech

Mezinárodní právní nástroje

- Základní dělení:
 - „Hard law“
 - mezinárodní právo v užším smyslu (závazné)
 - „Soft law“
 - doporučení, akční plány, deklarace atd., jejichž porušení nezakládá přímou mezinárodněprávní odpovědnost

Mezinárodní právní nástroje přijaté v rámci OSN

- Úmluva OSN proti korupci
 - Přijatá v roce 2003
 - Zatím neratifikovaná dostatečným počtem států (ani ČR)
- Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
 - Přijatá v roce 2000 v Palermu
 - Účinná od září 2003; ČR zatím neratifikovala
- Globální program proti korupci
 - Jeho doplňkem je Program integrity justice

Mezinárodní právní nástroje přijaté v rámci Rady Evropy

- Občanskoprávní úmluva proti korupci
 - Účinnost pro ČR od 1.1.2004
- Trestněprávní úmluva proti korupci
 - Účinnost pro ČR od 1.7.2002
- Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu
 - Účinnost pro ČR od 1.3.1997
- Úmluva Rady Evropy o tzv. insider trading
 - Účinnost pro ČR od 1.1.2001

Mezinárodní právní nástroje přijaté v rámci OECD

- Úmluva proti podplácení zahraničních veřejných činitelů
 - Přijata v listopadu 1997
 - ČR podepsala v roce 2000, účinnost od téhož roku
 - Úmluva otevřena k přistoupení jakémukoli státu světa, podmínkou účast na práci Pracovní skupiny OECD pro úplatkářství v mezinárodních obchodních transakcích

Mezinárodní právní nástroje přijaté v rámci EU

- Úmluva o boji proti korupci, vztahující se k úředníkům Evropských společenství nebo úředníkům členských zemí EU z května 1997
- Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství z roku 1995
 - Přímo na korupci zaměřen její První protokol z roku 1996

Mezinárodní instituce pro implementaci, rozvíjení a kontrolu dodržování mezinárodních úmluv

- Existují v rámci:
- OSN
 - Protikorupční program Úřadu pro narkotika a prevenci kriminality OSN (GPAC); Centrum pro prevenci mezinárodního zločinu
- Rady Evropy
 - GRECO; Program OCTOPUS; MONEYVAL
- OECD
 - FATF; SIGMA
- Evropské unie
 - OLAF
- Ostatních organizací: Interpol, Světová banka, EBRD